

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Kırk altıncı İçtima

4.7.1337 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	125:126	kırdaki tavriri ve Şeriye ve Evkaf Vekâle-	
2. — Âzayı kiram muamelâtı	145	tinin mütalâasını bildiren tezkere	127:128
1. — Mebuslardan bâzılarına izin veril-		2. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm	
mesine dair Divanı Riyaset kararı	145	Nevşehir'li İzmirli oğlu Hüseyin Hüsnü	
2. — Şubelerle encümenlere devam et-		efendi ile rüfekası hakkındaki evrakı hük-	
miyen âza hakkında kistelyevm tatbik edil-		miyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâ-	
mesine dair karar	145:146	leti tezkeresi	129
3. — Teklifler	127	5. — Takrirler	145:146
1. — Aydın Mebusu Doktor Mazhar Be-		1. — Sinob Mebusu ve Dördüncü Şube	
ysin, Tahtı işgalde bulunan memalikten hic-		Reisi Doktor Rıza Nur Beyin Dördüncü	
ret eden müslümanların emvali metrûke-		Şube âzasının devamlarının temin ettiril-	
den meccanen istifade ettirilmesi hakkında		mesine dair tavriri	145
kanun teklifi (2/328)	127	6. — Muhtelif evrak	126
2. — Gaziantep Mebusu Abdürrahman		1. — İzmit'in istirdadı dolayısıyla gelen	
Lâmi Efendinin, Hizmeti maksure ile ta-		tebrik telgrafları	126
lingâha davet olunan mücaz talebei ulu-		2. — Müskiratın menedilmesi dolayısıy-	
mun alay veya tabur imametlerine tâyin-		le İstanbul Hilâliahdar Cemiyetinin teşek-	
lerine dair kanun teklifi (2/327)	127	kür mektubu	126
3. — Maraş Mebusu Arslan Beyle rü-		7. — Mazbatalar	127,128,136
fekasının, Maraş idadisi ulûmu riyaziye		1. — Genç Mebusu Ali Haydar Bey ve	
muallimi Hayrullah Efendinin Eytam ve		rüfekasının Palu kazasının bâzı nahiyele-	
eramiline maaş tahsisine dair kanun teklifi		rinin Çapakçur'a ilhakına dair kanun tek-	
(2/326)	127	lifi ve Dahiliye Encümeni mazbatası	
4. — Tezkereler	127,129	(2/302)	127
1. — Erzurum Mebusu Salih Efendinin,		2. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm	
cevamii şerife hademelerinin terfihi hak-		Alibey Höyüğü karyesinden Mehmed ve	

rüfekası hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 128,129

3. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Konyalı Zeytinci Hacı Alioğlu Ömer hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 128,129

4. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Konyalı Bekir'in evrakı hükmiyesinin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 128,129

5. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Ilgınlı Ahmedoğlu İsmail ve rüfekasının evrakı hükmiyesinin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 128,129

6. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Ilgın'ın Bolcuk karyesinden Tahiroğlu Hüseyin ile refikı hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Dahiliye Encümeni mazbatası 128,129

7. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Dink nahiyesinden Hüseyinoğlu Cansız Mehmed'le rüfekası hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 129

8. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Ilgın'ın Çekilisüflâ karyesinden mehmedoğlu İsa hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 129

9. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm Elmalı kazasından Mıgırdıç hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Elmalı Bidayet Mahkemesi Riyaseti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 129

10. — Belediye etibbasının mahallî belediye meclislerine âzayı tabiiye olarak kabulü hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası 136:140

11. — Yabanabat Kazası Kaymakamı Ali Rıza Efendinin ailesine maaş tahsisine dair kanun lâyihası ve Kavanin ve Muvazenei Maliye Encümenleri mazbataları 140:141

12. — Nüfus vukuatının iki ay müddetle cezayı nakdiden muafiyetine dair kanun lâyihası ve Muvazenei Maliye ve Dahiliye encümenleri mazbataları 141:145

8. — Müzakere edilen maddeler 129

1. — Şûrayı Devlet teşkili hakkında kanun lâyihası, Adliye ve Dahiliye encümenleri mazbataları 129:135,136:137

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 2,20 sonra

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTIPLER : Mahmud Said Bey (Muş), Ragıb Bey (Kütahya)

REİS — Celseyi açıyorum efendim. Zaptı sabık hulâsası okunacak. (Kâtip Ragıb Bey Zaptı sabık hulâsasını okudu.)

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci celse

Faik Beyefendinin tahtı riyasetinde saat ikide bilnikat zaptı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul olundu. Heyeti Vekileden mevrut Arazi ve Musakkafat Kanununun tadiline, Hududu Sıhhiye İdaresiyle Tekaüt Sandığına ait rüsumun tezyidine, Harb Kazançları Kararnamesinin tadiline, hariçten ithal olunacak bâzı mevadda istihlâk resmi zammına, 1336 senesi Hariciye Vekâleti bütçesinden 1337 bütçesine münakale icrasına dair levayihî kanuniye, Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine, tekâlifi emiriyenin ademitesviyesinden dolayı alınan cezayı nakdileirin tezyidine dair lâyihai kanuniye Adliye, Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine, Orman harikleri hakkındaki lâyihai kanuniye İktisat Encümenine, hiyaneti vataniye ile mahkûm hoca Ârif, Ferhadoglu Kör Ahmed, Camgöz Sabri, İbrahimoglu Mustafa, Hacı Durmuşoglu Mustafa, Ömeroglu Kör Hasan ve Hacı Hasan haklarında Adliye Vekâletinden mevrut yedi kıta evrakı hükmiye Adliye Encümenine, Kütahya Mebusu Cemil Beyin, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 116 ncı maddesini, muaddil 99 No.lu Kanuna, ve men'i ihtikâr için Heyeti Vekilece bir kararname tanzimine dair olan teklifleriyle Erzurum Mebusu Salih Efendinin mektep kitaplarının gümrük resminden istisnasına, Karesi Mebusu Vehbi Beyle rüfekasının mekâtip ve medarise kayıt ve kabul edilecek talebeye dair teklifleri Lâyiha Encümenine havale edildi. Şube intihabatı hakkındaki mazabut tebliğ olundu. Gayrimillî kasaba ve şehir isimlerinin tebdiline dair Dahiliye Vekâleti tezkerei cevabiye-

si kıraat ve Gazianteb Mebusu Yasin Beyin Rumkale kazası namının tebdiline dair teklifi kanunisi Lâyiha Encümenine havale olundu. Niğde Mebusu Ata Beyin mezuniyetine mütaallik Divanı Riyaset kararı kabul edildi. Karahisar Şarki Mebusu Ali Süruri Efendinin Karahisar muhasebecisi hakkındaki sual takririne Maliye Vekili Hasan Beyefendi tarafından verilen şifahi cevabı kâfi görüldü.

Bilâhara üç aylık avans lâyihai kanuniyesi müzakere edilerek maddeleri aynen kabul ve heyeti umumiyesi tâyini esami ile reye konularak teneffüs için Celse tatil olundu.

İkinci Celse

Faik Beyefendinin tahtı riyasetlerinde bilnikat Avans Kanununun 7 redde karşı 188 rey ile kabul olunduğu tebliğ edildi. Şûrayı Devlet teşkili hakkındaki lâyihai kanuniyenin Ruznamenin diğer maddelerine tercihan ve müstacelen müzakeresi hakkındaki teklif kabul olunarak heyeti umumiyesiyle birinci maddesinin müzakeresi kâfi görüldü. Mecliste ekseriyet kalmadığından tadil takrirlerinin içtimai âtide reye konulacağı bittebliğ Pazartesi günü içtima edilmek üzere saat 6 da Celseye nihayet verildi. Nizamnamei Dahilinin 109 ve 110 neu maddeleri mucibince vekâleti aidesine havale olunan sual takrirleri

Sualler

1. — Karesi Mebusu Vehbi Beyle rüfekasının Yunan istilâsındaki mahaller ahalesine muavenet hakkında sual takriri Heyeti Vekileye gönderilmiştir.

2. — İzmit Mebusu Sırrı Beyin Kalebentlerin kürek cezası gördüklerine dair sual takriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir.

Reisvekili
Faik

Kâtip
M. Ragıb

Kâtip
Haydar

REİS — Efendim zaptı sabık hakkında söz istiyen var mı? Zaptı sabık kabul edildi.

6. — MUHTELİF EVRAK

1. — *İzmit'in istirdadı dolayısıyla gelen tebrik telgrafları.*

REİS — İzmit'in istirdadı dolayısıyla mev-rut tebrik telgrafları var; tensip buyurursanız Divanı Riyaset lâzımgelen cevapları yazsın. (Okunsun sesleri) (Hacet yok sadaları)

Efendim Heyeti Aliyeden bir iki zat okun-masını arzu ederse okuruz efendim.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim hiç olmazsa istirdadedilen yerlerin telgrafları okunsun; on-lar para verip Meclise telgraf çekiyorlar, yazı-yorlar. Okunsun biz de dinliyelim...

REİS — Bunların içinden bâzılarının okun-masını arzu ediyor musunuz?

VEHBİ B. (Karesi) — Aylarca düşman aya-ğı altında çığnenmiş bir yerin göndermiş olduğu telgrafi nasıl dinlemeyeceğiz? okunsun...

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Bendeniz de İzmit Mebusu olmak sıfatıyla bunu istirham edi-yorum ki, İzmit ve Adapazarı'ndan çekilen tel-graf okunsun. Bendeniz de Adapazarı Belediye Riyasetinden bir telgraf aldım. Diyorlar ki, şan-lı ordumuzun hidematı pesendanesiyle kazanıl-mış muvaffakiyet hasebiyle salimen halâsımız-dan dolayı tebrikâtınıza arzı şükran eylerim di-yor.

REİS — Nerelerden geldiğine dair liste ile Adapazarı'ndan gelen telgrafi okutalım....

Tebrik telgraflarının mahallî keşidesi :

Bolu Mutasarrıflığından - Bolu Belediye Ri-yasetinden - Karamürsel Belediye Riyasetinden - Göynük Belediye Riyasetinden - Bolu'da Mithat Beyden - Konya'da Âmil Çelebi'den - Kayseri Müdafaai Hukuk Cemiyetinden - Adapazarı Bele-diye Riyasetinden - Düzce'de şehit evlâtları na-mma Ahmed Cevdet Efendiden - Tokad Muta-sarrıflığından - Bahçe Belediye Riyasetinden - Gümüşane'de Birinci Reisvekili Hasan Fehmi Beyden - Ayaş Kaymakamlığından.

Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa
Hazretlerine

C — Vatanımızın istiklâliyeti milliye ve siya-siyesi uğrunda tarihpesent ve şerefnisar azim-

leriyle mücehhez olarak hilkatı insaniyenin en canî düşmanlarıyla mücahedesinde berdevam olan Hükümeti milliyemizin takibettiği rehğü-zarı âmâle karşı sadakatı tammesini ef'aliyle is-pata muvaffak olduğu kanaatinde bulunan ka-zamız halkının muhacereti bitarafanesine niha-yet vermek suretiyle başlayan Kocaeli Harekâtı askeriyesinde kuvayı milliyemizin Adapazarı'yle İzmit'i düşmandan istirdadetmek gibi muzaffe-riyetlerle tanzim eden muvaffakiyatı şecianesi bütün halkımızca işkabei sürur ve mefharetle alkışlanmış ve tezahürata inzıman eden ed'iyei ruhaniye ile sevimli vatanımızın düşmanı bidin istilâsından yakın bir zamanda kâmilen nasibi istihlâsı temenniyatı rabbizülcelâlin dergâhı ada-letine ref kılınmıştır. Fecayiin zelif gölgeleri al-tında livamızı perişan eden hain düşmana karşı iptida beslenecek millî kinlerimizin saikâi inti-baye vusûlü için pek çok fedakârlıklar ihtiyar etmeyi imâmı tamlâ ittihaz etmiş bulunan halkın hissiyatı unanimesi namma arz eder ve mesai ve mücahedei muazzamai vatanperveranelerine karşı ihtiramatı faikamızla arzı şükran eyleriz.

Adapazarı ahâlisi namma
Belediye Reisvekili
Mustafa

2. — *Müskiratın menedilmesi dolayısıyla İst-ambul Hilâliahdar Cemiyetinin teşekkür mek-tubu.*

REİS — Efendim Men'i Müskirat Kanunu dolayısıyla İstanbul'da müteşekkil Hilâliahdar Cemiyetinden mevrut bir teşekkürname var. Muvafık görürseniz okunsun (Hay hay sadaları)

Ankara : T. B. M. M. Riyaseti Aliyesine

Hilâliahdar Cemiyeti Mayıs içtimasında Mec-lisi Âlilerinin vatanımızda içki furuht ve istima-lini katiyen meneden Kanunun kabulünden mü-tevellit hissettiği memnuniyet ve şükranı azimi-ni, muhalleri mümkün kılan muhayirülukul az-minin bu badirei uzmadan da yurdumuzu tah-lise muvaffak olması temennisini Meclisi Âliye tebliğ ve takdime bendelerini memur ettiklerini ihtiramatı fevkalâdemle arz eylerim.

Hilâliahdar Cemiyeti Reisi
Mazhar Osman

3. — TEKLİFLER

1. — *Aydın Mebusu Doktor Mazhar Beyin, tahtı işgalde bulunan memalikten hicret eden müslümanların emvali metrukeden meccanen istifade ettirilmesi hakkında kanun teklifi (2/328)*

REİS — Efendim, mahacirinin, emvali metrukeden istifade eylemesine dair Aydın Mebusu Doktor Mazhar Beyin bir teklifi kanunisi var : Lâyiha Encümenine.

2. — *Gaziantep Mebusu Abdürrahman Lâmi Efendinin, Hizmeti maksure ile talimgâha davet edilen mücaz talebei ulûmun alay ve tabur imametlerine tâyinlerine dair kanun teklifi (2/327)*

REİS — Hizmeti maksure erbabından olan mücaz talebei ulûmun tabur imamlıklarında istihdam olunmalarına dair Gaziantep Mebusu Abdürrahman Lâmi Efendinin bir teklifi var : Lâyiha Encümenine.

3. — *Maraş Mebusu Arslan Beyle rüfekaşının, Maraş İdadisi Ulûmu Riyaziye Muallimi Hayrullah Efendinin eytam ve eramiline maaş tahsisine dair kanun teklifi (2/326)*

REİS — Maraş Mektebi İdadisi Riyaziye Muallimi merhum Hayrullah Efendi ailesine hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisine dair Maraş Mebusu Arslan Beyle rüfekaşının bir teklifi kanunisi var. Lâyiha Encümenine gönderiyoruz.

7. — MAZBATALAR

1. — *Genc Mebusu Ali Haydar Beyle rüfekaşının, Palu kazasının bâzı nahiyelerinin Çapakçur'a ilhakına dair kanun teklifi ve Dahiliye Encümeni mazbatası (2/302)*

REİS — Palu kazası dâhilindeki iki nahiyenin Çapakçur kazasına raptına dair olan teklif hakkında Dahiliye Encümeni mazbatası var, onu okuyacağız.

Dahiliye Encümeni mazbatası

Palu kazasına merbut Gökdere ve Silvan nahiyelerinin kazayı mezkûrdan fekki irtibatlarıyla Genç livasının Çapakçur kazasına ilhakı hakkında Genç Mebusu Haydar Bey ve rüfekaşısı tarafından Mûta ve Lâyiha encümenlerinden

muhavvel işbu teklifi kanuni encümenimizce tetkik ve müzakere olundu. Başka başka vilâyet ve livalara merbut kura ve nevahinin tahvili irtibatları mahalleri mecalisi umumiyesinin müstereken rüyete vazifedar olduğu mesailden bulunduğuş ve itilâf hâsıl olamadığı takdirde Dahiliye Vekâletinden badelistizan o vilâyetler meclisi umumileri âzasından müntehap zevattan mürekkebolmak ve beynelvülât bilmuhabere tâyin olunacak mevkide inikat etmek üzere muhtelit bir encümen teşkili İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun üçüncü ve 145 nei maddeleri ahkâmından bulunmasına mebni fekki irtibatları talebolunmamış mezkûr nahiyeler hakkında da o yolda muamele ifası zımnında işbu teklifi kanununin Dahiliye Vekâletine tevdi tensib olunmakla Heyeti Umumiyeye takdim olunur.

26 Haziran 1337

Dahiliye En.

Reisi	Mazbata M.	Kâtip
Hakkâri	İzmit	Kayseri
Mazhar Müfid	Hamdi Namık	Ahmed
Âza		Âza
Karahisarî Şarki		
Mustafa		Ibrahim Süreyya
Âza		Âza
Yozgad		
Süleyman Sırrı		Hacim Muhiddin

REİS — Mazbatayı kabul edenler ellerini kaldırsınlar. (Anlaşılmadı, sesleri)

Rica ederim efendim, dinlenmezse anlaşılmaz, efendim. Dahiliye Encümeni, bu nahiyelerin fekki irtibat meselesinin Dahiliye Vekâletine havalesini teklif ediyor. Bu teklifi muvafık görenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Muvafık görülmüşdür, efendim.

4. — TEZKERELER

1. — *Erzurum Mebusu Salih Efendinin Cevamî şerife hademesinin terfihi hakkında takrirî ve Şeriye ve Evkaf Vekâletinin mütalâasını bildiren tezkerre.*

REİS — Cevami hademesinin tezyidi maaşatı hakkında Erzurum Mebusu Salih Efendinin Şeriye ve Evkaf Encümenine havale kılınan takririne Şeriye Vekâletinden mevрут cevabi tezkeresi var, o okunacak.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Kavanin kalemi ifadesiyle telâkki olunan 18 Haziran 1337 tarih ve 388 - 795 No. lı tezkerei sâ-mileri cevabıdır.

Cevami ve mesacit hademesinin pek cüzi olan vazai fi; İdarei Evkaf yed-i âcizaneme tevdi bu-yurulduğu zamandan itibaren nazarı dikkate alınarak şimdiye kadar maatahsisatı fevkalâde icra ettiğim zamaim 532 662 kuruşa balığ olmuş ve düşman istilâsı dolayısıyla mahvu münderis olan hayratı şerife ve akaratı vakfiyenin imar ve ih-yasından sonra evkafın istidaatı maliyesi daire-sinde bilûmum ehli mürtezika vazai fine zammiyat icrasının tekrar nazarı dikkate alınacağı derkâr bulunmuş olduğu arz olunur, efendim.

Şeriye ve Evkaf Vekili
Mustafa Fehmi

REİS — Efendim bu bir takrirdir, sual tak-riri değildir, temenni mahiyetindedir, ona cevap veriliyor.

SALİH Ef. (Erzurum) — Efendim, bu me-sele üzerinde ufacak bir şey arz edeyim.

REİS — Buyurun.

SALİH Ef. (Erzurum) — Arkadaşlar; acı-nacak bir halde bulunan eimme, hutaba, va-iz, müezzin, ferraş, kayyım ve saire için biz şimdiye kadar birşey yapamamıştık; ahval de müsaade edemiyordu. Mamafih Evkafı mazbu-talardan ne kadar varidat var? Ve bu adamlara ne kadar verilebiliyor ve daha zamaim icra edilip edilemeyeceği hususunda bendeniz bir parça tetkikat yaptım. Evkaf Müdüriyeti Umumiyesine müracaatle kadrolarını ve sairelerini aldım. Müsaade buyurursanız dört sözle bir hesap vereyim. Çünkü; yapılan 532 bin 662 kuruş zamaim bunların arzu edilen ihtiyaçlarını tatmin edemeyecektir. Bakınız bir şey arz edeceğim; yalnız istirham ederim ki; bunu biraz dinliyesiniz:

Evkafı Mazbutadan (382) tane yalnız imam var. (277) tane hatip var. (130) tane iki cihe-ti cami olan imam ve hatip var. (196) tane müezzin ferraş ve saire var. Ötesinde de cüz-hanlık var. İstirham ederim dinleyiniz... Evkafı mazbutadan (2 750) adam ehli mürtezika na-mina para alıyorlar... Evkafı umumiyenin va-ridatı ise (497 774) liradır.

Şimdiye kadar bu paradan meşrutun lehine yani bu ehli mürtezika (59 678) lira para

veriliyor. (103) bin lira tamiratı muhammene namına para vaz'edilmiş, (9 436) lira da bilû-mum bu cevamiin tenvir ve teshinine veriliyor. Ve yekûnu (162) bin (114) lira ediyor ki, (100) bin lirası tamiratı muhammenedir. Bu da yapıla-mıyacaktır. Veya, yapılmıyacaktır. Bu halde geriye kalıyor; (334) bin (965) lira. Meşrutun lehine, mavuzia lehine bu paradan (59) bin li-ra veriliyor.. Yani; malın sahiplerine...

Evkafı mazbutadan maksat, varidatı evkaf sunun bunun me'keli olmasın istihlâk edilmesin demektir. Halbuki bunu ben pek yanlış görü-yorum. Bu meselenin daha ince hususatını arz etmek pek şimdi işime gelmiyor...

MUSTAFA B. (Tokad) — Ne demek gelmi-yor?

SALİH Ef. (Devamla) — Maslahat bukadara müsaade ediyor. Yalnız; bu (59) bin liranın bir kısmını daha bu ehli mürtezikaaya vermek üze-re kabul ederseniz isabet etmiş olursunuz ve bu adamlar da bir dereceye kadar müzayakadan kurtarılır. Sual takririnin tekrar Şeriye Vekâ-letine havalesiyle bir kat daha zammiyat icra edilmesini rica ve istirham ediyorum.

REİS — Bu teklifi efendim, bütçe müzake-resi esnasında veyahut diğer bir teklifi kanuni ile ayrıca nazarı dikkate alınız.

2. — *Hiyaneti vataniyeden mahkûm Alibey Hüyükü karyesinden Mehmed ile refiki hakkın-daki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâ-leti tezkeresi.*

3. — *Hiyaneti vataniyeden mahkûm Konyalı Zeytinci Hacı Alioğlu Ömer hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

4. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Konyalı Bekir'in evrakı hükmiyesinin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi*

5. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Ilgınlı Ahmedoğlu İsmail hakkındaki evrakı hükmiye-nin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezke-resi.*

6. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Ilgın ka-zasının Bulcak karyesinden Tahiroğlu Hüseyin ile refiki hakkındaki evrakı hükmiyenin gönde-rildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

7. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Dink nahiyesinden Hüseyinoğlu Cansız Mehmed ile rüfekası hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

8. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Ilgın'ın Çekilisüflâ kariyesinden Mehmedoğlu İsa hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

9. — *Hiyaneti vataniye ile mahkûm Emalî kazasından Mıgırdaç hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

REİS — Bu evrakın hepsi hakkında Adliye Encümeni mazbataları var, bunları Ruznameye alıyoruz.

2. — *Hiyaneti vataniyeden mahkûm Nevşehirli İzmirluoğlu Hasan Hüsnü Efendi hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi.*

REİS — Hiyaneti vataniye ile mahkûm Nevşehirli Hüseyin Hüsnü Efendi hakkındaki Adliye Vekâletinden mevрут evrak vardır, Adliye Encümenine havale ediyoruz.

8. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Şûrayı Devlet teşkili hakkında kanun lâyhahaları Adliye ve Dahiliye Encümeni mazbataları.*

REİS — Şimdi efendim Ruznamei müzakere-rata geçiyoruz.

Geçen günkü içtimam son celsesinde Şûrayı Devlet hakkındaki Kanunun birinci maddesinin müzakeresi bitmişti. Tadil takrirleri vardır. Bugün onları okumaya başlayacağız.

LÜTFİ B. (Malatya) — Müzakerenin kifayetinden sonra bir zat söz söyleyebilir. Reis Bey müzakerenin ademikifayetine dair meseleyi tenvir için söz söylemek istiyorum.

REİS — Müsaade buyurun, münakaşa etmi-yelim.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Müzakerenin kifayeti geçen Mecliste takarrür etti, ondan sonra söz söylenmez.

LÜTFİ B. (Malatya) — Yalnız bir kişi söyleyebilir.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Nizam-namede der ki : Müzakerenin kifayeti reye konmazdan evvel bir kişi aleyhinde söz söyleyebilir. Reye konduktan sonra söz söylenmez.

REİS — Efendim, daima bir zata söz söyle-tiyoruz. (Gürültüler)

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Olmaz efendim, Nizamname sarihtir, isterseniz Nizam-nameyi okuyayım.

REİS — Telâş buyurmayın, hakkınız vardır, hata ettik. Buyurun Lûtfi Bey, sözünüz yoktur. (Gürültüler)

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Nizam-name de böyledir, efendim.

REİS — Beyim tereddüt yok, söz söylenmiş bitmiştir. Söz söyleyemezsiniz.

YAHYA GALİB B. (Kırşehir) — Ne olur canım, söylesin; biz hayatımızı Nizamnamei Dahiliye raptetmedik ya.

REİS — Efendim, birinci maddenin tadil-i-ne dair takrirler vardır, okuyacağız.

Riyaseti Celileye

Derdesti müzakere olan kanunun birinci maddesinin berveçhizir tadilini teklif ederiz.

Her şubeden ikişer zatın intihabı ile teşek-kül eder.

Adana Mebusu
Zamir

Karahisarı Sahip
Nebil

YAHYA GALİB B. (Kırşehir) — Takrir şahibi izahat versin, efendim. Anlıyalım.

REİS — Böyle bir usul yoktur, efendim.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Vardır, Reis Bey, mücmelen izahat verir.

REİS — Rica ederim, efendim evvelâ izahat verilir, izahattan sonra tadil takriri verilir. Tak-rir verildikten sonra tekrar izahat vermeye lüzum yoktur.

Riyaseti Celileye

Maddei kanuniyenin berveçhi âti şu şekle if-rağını arz ve teklif eylerim.

MADDE 1. — Memurun muhakematı hakkın-daki Kanunu muvakkatin 4, 6, 8, 9, onuncu madde-lerinde, muharrer Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesi-ne ait vazaif Büyük Millet Meclisi Divanı Riyase-tince irae olunacak on, sekiz namzet âzadan He-yeti Umumiyece dokuz zevatı müntahibeden mü-teşekkil bir encümen tarafından ifa olunur. Şû-

rayı Devlet heyeti umumiyesine aidolan işbu encümen mukarreratı Meclisin tasdikine iktiran eyler.

Gazianteb Mebusu
Abdurrahman Lâmi

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Derdesti müzakere bulunan Şûrayı Devlet intihabının Heyeti Umumiye tarafından icra olunmasını teklif eyleriz.

2 Temmuz 1337

Malatya
Reşid

Elâziz
Fezî

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin müzakeresi kâfidir. Encümenin Heyeti Umumiyeden intihabını teklif ederim.

Karasi
İbrahim

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin berveği zir tadilen kabulünü teklif eylerim.

MADDE 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanunu muvakkatin dördüncü, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu maddelerinde muharrer Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine ait vazaif Büyük Millet Meclisince intihabedilecek dokuz zattan mürekkep bir Encümen ve Şûrayı Devlet heyeti umumiyesine ait vazaif de, Dahiliye ve Adliye Encümenlerinin Reisi ve Mazbata Muharriri ve Kâtiplerinin iştiraki ile ifa olunur. İşbu heyet âzaları altı ayda bir yeniden intihab olunur. Mezkûr encümenlerin itihaz ettikleri mukarrerat Meclisin tasdikine iktiran etmez.

Canik Mebusu
Ahmed Nafiz

Riyaseti Celileye

Şûrayı Devlet teşkiline saik olan en birinci ihtiyaç, Memurin Muhakematı hakkındaki Kanun mucibince Şûrayı Devlete mevdu vazaifin ifa edilememesi olup şimdiye kadar ademiteşekkülü yüzünden yekûnu yüzlere balığ olan memurin hakkındaki evrakın teşkil edilecek böyle bir heyet tarafından dahi tetkik ve intacı uzun zamana mütevakıf olduğuna mebni işbu kanunun birinci, ikinci ve üçüncü maddeleri makamına kaim olmak üzere şekli âtide bir maddenin vaz'ını teklif eylerim.

Muş
Abdülгани

Madde 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanun mucibince Şûrayı Devlete ait vazaif bidayet mahkemelerine tevdi olunmuştur.

Riyaseti Celileye

Hem mucibi suhulet olmak, hem bir encümene dâhil olan yahut olmıyan zevatın bilinmesi noktai nazarından intihabın şubelerce icrasını teklif eylerim.

Ertuğrul
Necib

Madde 1. — Memurin muhakematına ait evrakı tetkik ve bir neticeye rapdetmek için Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü şubelerden ikişer ve Beşinci Şubeden bir zat intihab olunur.

Riyaseti Celileye

Efendim müzakere kâfidir. Âzanın yedi veya dokuz olması meselesi heyetin takdirine mütevakıf olmakla her iki miktarın ayrı ayrı reye vaz'ıyla izaai evkat ettirilmemesini teklif eylerim.

Tokad
Rifat

Riyaseti Celileye

Meclisi idareden sâdır olup da alâkadarlar veya mutazarrır olanlar tarafından itiraz olunan kararların İdarei Umumiyei Vilâyat Kanunu mucibince mercii tetkiki Şûrayı Devlet olmasına binaen birinci maddeye (Meclisi idare mukarreratının itirazın tetkiki da işbu encümene aittir) fıkrasının ilâvesini teklif eylerim.

Antalya Mebusu
Mustafa

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin berveği âti tadilini teklif ederim.

4 Temmuz 1337
Karahisarı Şarki
Ali Süruri

Madde 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanunu muvakkat mucibince Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine ait vazaif Büyük Millet Meclisi şubelerinden ikişer zatın intihabıyla teşekkül eden on kişilik Şûrayı Tetkik tarafından ve Şûrayı Devlet Heyeti Umumiyesine ait vazaif de Büyük Millet Meclisi Adliye ve Dahiliye encümenlerinden beşer zatın (Şûrayı Tetkik) heyetine iltihakiyle tereküb edecek «En-

cümeni Umumi» tarafından ifa olunur. Mezkûr Şûra ve Encümenin ittihaz ettikleri mukarrerat Meclisin tasdikine iktiran etmez.

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin berveçhi âti tadilini teklif eylerim.

Madde 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanunu muvakkatin dördüncü, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu maddelerinde muharrer Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine ait vazaif Büyük Millet Meclisi Dahiliye Encümeninden dört, Adliye Encümeninden üç zatın intihabiyle teşekkül eden bir encümen tarafından ifa olunur. Mezkûr encümenin ittihaz ettiği mukarrerat Meclisin tasdikine iktiran etmez.

Konya

Musa Kâzım

Riyaseti Celileye

Birinci maddeye nezaret müsteşarlarını muhtevi bulunması itibariyle (Onuncu maddeden sonra) ve (On birinci) maddenin de ilâvesini teklif eyleriz.

Erzincan

Tevfik

Muş

Mahmud Said

Riyasete

Birinci maddenin berveçhi zir kabulünü teklif ederim.

Madde 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanunu muvakkatin dördüncü, altıncı, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu maddelerinde muharrer Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine ait vazaif (Büyük Millet Meclisi Memurin Muhakematı Encümeni) namıyla ve Meclisce encümenler aded ve esasınca üç âza intihabedilmek suretiyle teşkil olunan encümen tarafından ifa olunur. Hususi encümenlerden herbiri kendisine mütaallik umuru ve umumi encümen, Şûrayı Devlet heyeti umumiyesine ait vazaifi rüyet eyler.

Bolu

Tunah Hilmi

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin berveçhi zir tadilini teklif eylerim.

Madde 1. — Şûrayı Devlet makamına kaim

olacak heyet; her encümeninden birer zat intihabından teşekkül eder.

Kastamonu

Dr. Suad

REİS — Şimdi bunlar reye konulacak efendim.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisar Şarki) — Reis Bey; takrirlerin reye sureti vaz'ına dair bir şey arz edeceğim.

Efendim Malûmuâliniz, bu birinci madde muhtelif ahkâmı ve muhtelif cihetleri ihtiva ediyor. Şimdi takdim olunan takrirler heyeti umumiyesiyle, yani bütün muhteviyatı ile reye konulacak olursa ihtimal ki arzu hilâfına bir karar sâdır olur çünkü arkadaşın verdiği bir takrirden bu encümeni teşkil eden âzanın bilfarz şubelerce intihabı kabul olunur. İkinci, üçüncü fıkralardaki sureti teklif kabul edilmeyebilir. Şimdi şayanı kabul görülen takrirler encümene tevdi edilsin, celse esnasında encümen maddeyi onlara göre derhal tanzim eder. Çünkü efendim malûmuâliniz tadil takrirlerine göre madde tesbit edilecek Heyeti Umumiyece madde muvafık ve muntazam bir surette tertib olunmaz. Çünkü tadilnameler çoktur. Sepküraptı yerinde olmaz.

REİS — Efendim zaten nazarı itibara alınan takrirlere göre maddenin tanzimi için arzu buyurulursa encümene verilir, şüphe yok biz burada yapamayız.

NAFİZ B. (Canik) — İlk takrir bendeni zindir.

REİS — Sıralar muhafaza edilmemiştir. Takrirler karışmıştır efendim. Hangisi evvel, hangisi sonra bilemeyiz efendim.

(Kastamonu Mebusu Doktor Suad Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Bu takriri nazarı itibara alanlar, lütfen ellerini kaldırsınlar. Reddolundu.

(Malatya Mebusu Lûtfi Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Aksini reye koyacağım.

Bu takriri kabul etmeyenler, lütfen ellerini kaldırsınlar. Kabul edilmiştir, efendim.

(Tunah Hilmi Beyin takriri tekrar okundu.)

VEHBİ Ef. (Konya) — Zaten maddenin ruhu Adliye ve Dahiliye Encümenlerinden inti-

habolunması idi. Şimdi şubelerden intihabolunması denince hükmü kalmadı.

REİS — Şimdi şubelerden değil efendim, Heyeti Umumiyyeden.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Müsaade buyurursanız izah edeyim.

(Tunalı Hilmi Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Yani encümenin tarzi teşekkülüne ait bir şeydir. (Ret, sesleri)

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Takririmi izah edeyim, efendim.

REİS — Usulü müzakere hilâfında hareket etmiyelim, rica ederim, efendim. Takririnizi burada izah ettiniz, efendim.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Hayır, izah etmedim.

REİS — O halde sahibi takrir olan evvelece izahat verir, sonra takrir verir, efendim. Takrir verildikten sonra müzakere edilir. Bu suretle devam edersek başa çıkamayız, efendim.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Reis Bey bu benim hakkımdır. Takrir verdim, izah edebilirim, bu daima böyle yapılmıştır. Müsaade buyurunuz, efendim.

REİS — Yapamam efendim, sonra bütün takrir veren arkadaşlar söz alırlar.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Reis Bey bunun için ben bir kelime telâffuz etmedim.

REİS — Müsaade buyurun, efendim. Hilmi Beyin takririni nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Reddolundu.

(Muş Mebusu Mahmud Said Beyle Erzincan Mebusu Tevfik Beyin müşterek takrirleri tekrar okundu.)

MUSTAFA KEMAL (Ertuğrul) — On birinci madde nedir, bilmiyoruz ki?

REİS — Efendim bu takrir nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı itibara alınmadı, efendim.

(Konya Mebusu Musa Kâzım Efendinin takririni tekrar okundu.)

REİS — Nazarı itibara alıyormusunuz, efendim? (Ret, sesleri) Alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Reddolunmuştur, efendim.

Ertuğrul Mebusu Necib Beyin de bir takrir var, efendim.

NECİB B. (Ertuğrul) — Gari alıyorum, efendim.

(Karahisarı Şarki Mebusu Ali Süruri Efendinin takririni tekrar okundu.)

REİS — Nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı itibara alınmamıştır, efendim.

(Antalya Mebusu Mustafa Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

(Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Reddolundu, efendim.

Muş Mebusu Abdulgani Beyin takririni reye koyacağım, tekrar okunsun, efendim.

ABDULGANİ B. (Muş) — Bendeniz de takririmi geri alıyorum, efendim.

(Canik Mebusu Nafiz Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Efendim; burada değişen yalnız, Heyeti Umumiyyedir. İki encümenin reisi mazbata muharrirleri ve kâtipleri diğer encüme ihtihak edince Heyeti Umumiye oluyor. Bir de efendim Dahiliye Encümeninin mazbatasında işbu encümenin üç ayda değişmesi teklif ediliyor. Halbuki Nafiz Bey takririnde bu müddeti altı aya iblâğ ediyor. (Doğru, sesleri)

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — Encümenin Heyeti Umumiyyeden tefriki karargir oldu fakat kaç zatten terekübeyecek? Burası henüz malûm değildir.

REİS — Efendim, madde okunduğunda o anlaşılacak, şimdi bu okunan Nafiz Beyin takririni kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı itibara alınmıştır, efendim.

Diğer bir takrir daha var ki, efendim, o teklif evvelece zaten kabul edilmişti. Abdürrahman Lâmi Efendinin takririni.

ABDÜRRAHMAN LÂMİ Ef. (Gaziayntab) — Geri alıyorum, efendim. (Geri alıyor sesleri).

(Adana Mebusu Zamir Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Nazarı itibara alanlar, lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı itibara alınmadı, efendim.

Diğer bir takrir var ki, Karesi Mebusu İbrahim Beyin; Heyeti Umumiyyeden intihabını teklif ediyor. Halbuki evvelki bir takirde o kabul edilmişti. Onun için bunu ayrıca reye koymayacağım.

Şimdi, efendim, nazarı itibara alınan iki takrir var, maddenin onlara nazaran tadili lâzımgelir. Teamül iktizası bunu buraca tadil edebiliriz, fakat Encümen arzu ederse Encümene verilir ve derhal tadil edilir.

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Encümene gitmesin. Rica ederim, belki, yine kalır.

REİS — Efendim, bu mühim bir kanundur, belki yanlış bir tadil yaparız. Sonra yanlış bir kanun olur. Müstacelen encümente tadilini kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir, efendim.

BİR MEBUS Bey — Celse arasında olsun efendim.

REİS — Evet efendim, şu halde birinci maddede nazarı dikkate alınan iki takrir veğhile müstacelen tadil için encümene gidiyor efendim.

NAFİZ B. (Canik) — Efendim, encümen nazarı itibara alınan takrirler veğhile maddeyi lisani kânuna muvafık bir surette tadil edebilir, yoksa tağyire hakkı yoktur.

REİS — Evet efendim. Şimdi ikinci madde okunacak.

MADDE 2. — Mezkûr heyetler içlerinden birer reis intihabederler.

REİS — İkinci maddeye dair söz istiyen var mı, efendim? Kabul edenler...

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Madelerin birisinde kâtip var, birisinde yoktur. Hangi encümenin maddesi reye konuyor, efendim? İkisi de okunsun, efendim.

REİS — Affedersiniz efendim, şimdi okunan Dahiliye Encümeninin ikinci maddesidir. Şimdi de Adliye Encümeninin mazbatasının ikinci maddesini okuyacağım :

MADDE 2. — Mezkûr heyetler içlerinden birer reis ile birer kâtip intihabederler.

HAMDİ NAMİK B. (İzmit) — Efendim, Adliye Encümeni ayrıca bir heyeti tahririyenin teşkiline lüzum görmediğinden dolayı, evvelece de arz ettiğim veğhile, burada bir reis ile bir kâtip intihabederler, diye maddeyi tanzim etmiştir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — O maddeye daha geçmedik, efendim.

HAMDİ NAMİK B. (Devamla) — İkinci maddeden bahsediyoruz beyefendi, onun için Dahiliye Encümeni mazbatasında ikinci maddede kâtipten bahsetmedik, dördüncü maddeye

ilâve ettik. Ve oraya da (1 500) kuruş maaşla bir başkâtip ve biner kuruş maaşla iki kâtip koyduk. Zaten geçen gün de Dahiliye Encümeninin mazbatası müzakere edilmişti, şimdi bu encümenin ikinci maddesinin aynen kabulünü rica ederim, efendim.

ZAMİR B. (Adana) — Birinci madde kabul edildi mi, efendim?

HAMDİ B. (Tokad) — Muvazzaf kâtime lüzum yok.

ZAMİR B. (Adana) — Reis Bey, birinci madde kabul edildi mi ki ikinci maddeye geçiyoruz, efendim?

REİS — Efendim, birinci madde esas itibarıyla kabul edilmiştir. Yalnız sepkü raptı tanzim için Encümene verilmiştir. İkinci maddeyi müzakere edebiliriz efendim.

YASİN B. (Gazianteb) — Efendim bu Dahiliye Encümeninin teklifindeki ikinci maddede ve aşağıki dördüncü maddede bir başkâtip unvanıyla (1 500) diğer iki tane kâtip unvanıyla biner kuruş maaşlı memurlar kabul ediliyor. Bu Meclisin bütün arzu ettiği bir şey varsa o da şu ihtilâl karşısında para sarf etmemektir. Biz mebuslar birçok zamanlar boş duruyoruz. Yani bir mebus kâtiplik edebilir, çalışır, ayrıca kâtime lüzum yoktur. (Gürültüler) (O dördüncü madde, Beyefendi sesleri)

REİS — Efendim o dördüncü maddeye aittir.

YASİN B. (Devamla) — Şu halde bendeniz Adliye Encümeninin maddesinin evvelâ reye vaz'olunmasını teklif ediyorum.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Efendim kabul edilmeyen birinci maddede Adliye Encümeninden ve Dahiliye Encümeninden tefrik edilecek dört, beş zattan mürekkep bir encümen teşkil olunacak, ona bir reis lâzım, sonra Heyeti Umumiyenin de bir reisi vardır. Bu cihet nazarı dikkate alınarak ikinci madde o suretle tertip edilmiştir. (Mezkûr heyetler içlerinden birer reis) denilmişti. Mademki birinci madde o suretle kabul edilmemiştir ve madde başka bir şekilde ifrağ edilecektir. İkinci maddenin müzakeresini birinci maddeden sonraya tâlik lâzımgelir. (Doğru sesleri)

REİS — Efendim öteki maddenin tadilinde mühim bir tebeddül yoktur. Yalnız intihabın Heyeti Umumiden olması ve bir de müddeti de-

vam meselesi tadil edilmiştir. Heyetler mevcuttur, heyetler lâgvedilmiyor ki efendim.

NECİB B. (Ertuğrul) — Reis Bey Heyeti Umumiye kim oluyor?

MUSTAFA KEMÂL B. (Ertuğrul) — Şu kanun mucibince teşekkül edecek Heyeti Umumiye kim oluyor Reis Bey;

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Efendim birinci maddede kabul edilen şekil bu idi. Encümen dokuz kişiden ibaret bir heyetten tereküb-edecek; bir de Heyeti Umumiye lâzım, Heyeti Umumiyede yine kabul edilen bir takrire göre; o da Dahiliye ve Adliye Encümenlerinin Reisi, mazbata muharrirleri, kâtiplerinin iştirakiyle hâsıl olacaktır. Siz, kabul ederseniz, şimdi encümene iadeye lüzum yoktur. Bu heyetler, dersek arz ettiğim heyetlerdir. Başka bir suret yoktur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Birinci maddenin bu şekilde kabul edileceğini ne ile ispat edeceğiz?

MAZHAR MÜFİD B. (Devamla) — O takrirler kabule iktiran etmiştir. Heyeti Umumiye aneak bu şekilde yapacak dedi.

Saniyen ne şekilde olursa olsun iki heyet vardır. Binaenaleyh, bu heyetler içlerinden bir reis intihabederler. Üç heyet olacak değil.

NAFİZ B. (Canik) — Müsaade buyurulur mu Mazhar Beyefendi? Efendim, burada acaba her iğtimada bir reis mi intihabedilecek?

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Hayır, efendim.

NAFİZ B. (Canik) — Yoksa Heyeti Umumiyenin ayrı, Encümenin ayrı bir reisi mi olacak?

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Yalnız bir şey arz edeyim ki, efendim, demin Heyeti Umumiyede kabul olunan takrirler yine encümen tarafından iade edilecektir. Esbabını arz ediyorum :

Dediniz ki; Dahiliye ve Adliye Encümenlerinin Reis ve mazbata muharrirleri, kâtipleri heyeti umumiye olur. Rica ederim efendim, burada mevzuu müzakere olan memurun muhakematının dördüncü maddesi vali ve süferanın muhakemelerinden bahseder. Valinin bidayeten lüzumu muhakeme veya men'i muhakeme kararını bu dokuz kişilik heyet verecek ve yine 11 nei madde mucibince bu heyetin ya men'i muhakeme veya lüzumu muhakeme hakkındaki kararına

beş gün zarfında sahibi itiraz eder. Meselâ men'i muhakeme ise Dahiliye Vekâleti itiraz eder. İtiraz ettiği halde Heyeti Umumiye yani dokuz kişi ile lüzumu muhakemesine karar verilmişken yine bu muhakeme riyyet olunur mu? 9 kişi kararında ısrar etti mi o vakit Heyeti Umumiye bu dokuz kişinin adedinden fazla bir heyeti teşkil etmeli yoksa, böyle nasıl olur? Dokuz kişi lüzumu muhakemesine karar vermiş, altı kişi bilmem ne olmuş? Dokuz kişi kararı sabıkında ısrar etti mi bu itirazın hükmü olmaz. Efendim, biz bunu iade edeceğiz. Bu mesele bitmiyecektir. İş daha uzayacaktır.

ZAMİR B. (Adana) — Bendeniz zannediyorum ki, birinci madde anlaşılardan geldi, geçti.

NAFİZ B. (Canik) — 9 kişinin müttefikan karar vereceğini neden biliyorsunuz?

ZAMİR B. (Adana) — Müsaade buyurun, efendim. Anlaşılmyan bir nokta var, izah ediyim. Çünkü, ikinci maddenin birinci maddeye münasebeti vardır.

Şimdi 8 kişi veyahut 9 kişi intihabediliyor. Bunu Heyeti Celileniz içinizden intihabedeceksiniz (Yok sesleri) bu anlaşılmadı ki, efendim.

REİS — Efendim, Adliye Encümeninin mazbatasındaki ikinci maddeyi tekrar okuyorum.

Madde 2. — Mezkûr heyetler içlerinden birer reis ile birer kâtip intihabederler.

REİS — Bu maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmedi efendim.

Efendim Dahiliye Encümeni mazbatasının ikinci maddesini okuyorum.

MADDE 2. — Mezkûr heyetler içlerinden birer reis intihabederler.

REİS — Bu maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim üçüncü maddeye geçiyoruz, Dahiliye ve Adliye encümenlerinin mazbatalarındaki maddeler birdir. Onun için bir tanesini okuyorum.

MADDE 3. — İşbu heyetler nısfından bir fazlasiyle akdi iğtima ve ittihazı karar eder. Tesavii arâ okunduğunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim dördüncü maddeye geçiyoruz. Dördüncü madde Adliye Encümeninin mazbatasında

yoktur. Dahiliye Encümeninin mazbatasındaki dördüncü maddeyi okuyorum.

MADDE 4. — İşbu heyetlerin vazai fi tahri-riyesini ifa etmek üzere biri başkâtip unvaniyle bin beş yüz diğeri ikinci kâtip namıyla bin ku-ruş maaşla iki muvazzaf kâtip tâyin olunur.

MAHMUD SAİD B. (Muş) — Dördüncü maddenin Muvazenei Maliye Encümenine tevdi lâzımgelir. Bütçeye taallûku var, bütçeye tabsi-satı cedide konacaktır.

REİS — Meclis bütçesinden olduğu için onunla müzakere ederiz.

Bu maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kal-dırsın. Kabul edilmiştir.

Beşinci maddeye geçiyoruz efendim.

MADDE 5. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülhükümdür. Tarihi mezkûre ka-dar rüyet olunmayan mesail dahi işbu kanuna tevfi kan ikmal edilecektir.

REİS — İki encümenin metni de ayındır efendim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Bende-nizin bir teklifim var; kanuna beşinci ve altın-cı madde olarak iki madde ilâvesini teklif edi-yorum.

REİS — Efendim beşinci madde hakkında söz istiyen yok, kabul edenler lütfen ellerini kal-dırsın. (Meriyüliera olsun sesleri)

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Meriyülhü-küm daha iyidir efendim.

REİS — Süleyman Süruri Bey kanuna iki maddenin eklenmesini teklif ediyor, okuyorum.

Riyaseti Celileye

Madde 5. — Şûrayı Devletçe rüyeti lâzımgel-en diğ er hususat İera Vekilleri Heyetince, ka-nun tanzim ve tefsiri ise Büyük Millet Meclisince yapılır.

Madde 6. — Şûrayı Devletin vazai fi unumi-yesine mütaallik kanun ahkâmı mefsuhtur.

Balâdaki mevaddın mevzuu müzakere olan kanuna beşinci altıncı madde olarak ilâvesini teklif eylerim.

2 Temmuz 1337

Yozgad

Süleyman Sırrı

REİS — Efendim Süleyman Sırrı Beyin iki maddelik teklifini nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın.. (Hacet yok sesleri) Kabul edilmedi efendim.

Altıncı maddeye geçiyoruz.

MADDE 6. — İşbu Kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur.

REİS — Kabul edenler lütfen ellerini kal-dırsın. Kabul edilmiştir, efendim.

Birinci madde encümenenden geldikten sonra onu da müzakere ederiz.

ŞEVKET B. (Sinob) — Hangi encümen-den? Tasrih buyarulsun.

REİS — Adliye ve Dahiliye encümenlerin-den.

VEHBİ B. (Karasi) — Fakat Reis Bey rica ederiz, bugün yetiştirsinler.

REİS — Teneffüs arasında iki encümen top-lanırlar ve yaparlar.

Beş dakika teneffüs..

İKİNCİ CELSE

Açılma saati: 5 sonra

REİS — Reisisani Doktor Adnan Beyefendi

KÂTİP: Haydar Bey (Kütahya)

REİS — Celseyi açıyorum.

Demim Şûrayı Devlete ait kanunun birinci maddesine ait tadil teklifleri kabul edilerek Adliye ve Dahiliye encümenlerine havale edilmişti. Adliye ve Dahiliye encümenleri bir şekil vermişler. Şimdi bunu okuyacağız:

MADDE 1. — Memurin muhakematı hakkındaki Kanunu Muvakkatın dördüncü, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu maddelerinde muharrer Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine ait vezaif Büyük Millet Meclisi Heyeti Umumiyesince Meclis âzası meyanından münthap dokuz zattan teşekkül eden Memurin muhakematı encümeni ve mezkûr kanuna tevfikan heyeti umumiyesine ait vezaif de yine Meclisin Heyeti Umumiyesince ayrıca münthap on beş zattan mürekkep memurin muhakematı heyeti taraflarından ifa olunur. İşbu encümen ve heyet altı ayda bir yeniden intihabolunur. Eski âzanın tekrar intihabı caizdir. Mezkûr encümen ve heyetin ittihaz ettikleri mukarrerat Meclisin tasdikine iktiran etmez.

4 Temmuz 1337

(Muvafık, sesleri)

REİS — Encümen izahat verecek, efendim. (Kabul ediyoruz. Hacet yok, sesleri)

Efendim başka bir nokta var. Malûmu âliniz encümen isim için bir teklif yapacak, onun için izahat verecekler efendim.

LÜTFÜ B. (Malatya) — Onu da kabul ediyoruz efendim.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Efendim, bu kanunun müstacelen müzakeresi hakkında gösterilen arzuyu âlinize göre encümene tekrar gelmemesi için encümen isim meselesini de nazarı dikkate aldı. Esas mesele zaten Şûrayı Devlet meselesi değildir. Bu yalnız Memurin Muhakematına ait vezaifin sureti ifasına dair bir kanundur. Binaenaleyh Dahiliye ve Adliye

encümenleri kanuna, Şûrayı Devletin Memurin Muhakematına mütâallik vezaifin sureti ifası hakkında kanun, serlevhasını kabul etmiştir. (Pekâlâ sesleri)

Sonra malûmu ihsanınız dokuz kişiden mürekkep olan heyeti, Heyeti Âliyeniz intihabedecektir. Kabul edilen ikineci takrirden deniliyor ki, Dahiliye ve Adliye encümenleri reisi ve mazbata muharriri ve kâtiplerinden ibaret olsun. Mademki birinci heyeti, Heyeti Âliyeniz intihabediyor, heyeti umumiye de, Heyeti Âliyeniz intihabederse daha iyi olur. Binaenaleyh iki encümen bunu nazarı dikkate aldı. O dokuz kişi dâhil olmamak şartıyla yine Heyeti Âliyenizden on beş kişilik bir heyet teşkil edeceksiniz. Mesele bundan ibarettir.

ABDULLAH AZMÎ Ef. (Eskişehir) — Efendim, serlevha meselesi mutlaka münakaşa olunacaktır. Bir defa madde kabul edilsin de serlevhayı bilâhara mevzubahis edelim.

REİS — Bu madde hakkında başka söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri)

Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Madde kabul edildi efendim.

TUNALI HİLMÎ B. (Bolu) — Reis Bey söz istemiştiniz.

REİS — Serlevhaya dair söz istemiştiniz.

TUNALI HİMÎ B. (Bolu) — Kanunun metnine dair söz söyleyecektim ve yine söylemek hakkımdır.

Çünkü kanunun metni yalnızdır, arz edeceğim. Bunda büyük bir yanlışlık var, bu yanlışlık Türkçeye züldür.

REİS — Efendim, kanunun isim meselesi vardır, heyeti umumiyesi müzakere olundu ve birtakım isim teklifleri var, bunlar meyanında encümenin teklifi de vardır. Teklif takrirleri okunduktan sonra encümenin teklifini okuyacağız.

Riyaseti Celileye

Mademki burada Millet Meclisi teşekkül etmiş, o halde Şûrayı Millet tesmiye etmek kanaatinde bulunduğumdan o veçhile tesmiyesini teklif ederim.

Siird
Nuri

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi.

Riyaseti Celileye

Derdesti tetkik olan lâyihaî kanuniyenin tanziminden maksat memurin muhakematına ait evrakı tetkik ve neticeî kanuniyeye raptetmek olduğu ve her kanunun unvanı bulunmak lâbüd ve zaruri bulunduğu eihetle işbu lâyihaî kanuniyeye (Memurin Muhakematı hakkında Kanuna zeyildir) unvanının verilmesini teklif eylerim.

Kütahya
Haydar

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi.

Buna dair Tunalı Hilmi Beyin bir takriri var.
TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Reis Bey takririmi geriye aldım.

REİS — Adana Mebusu Zamir Beyin bir takriri var.

ZAMİR B. (Adana) — Reis Bey; geriye aldım.

REİS — Karesi Mebusu Vehbi Beyin takriri var.

Riyaseti Celileye

Memurin Muhakematında Şûrayı Devlete ait vazaiî rüyet etmek üzere intihabedilecek heyet (Şûrayı Devlet) demek olmadığından kaleme alınan mevaddı kanuniye unvanının (Memurini mülkiye muhakematı hakkındaki Kararnameye zeyil) tarzında kabulünü teklif eylerim.

4 Temmuz 1337

Karesi

Mehmed Vehbi

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi.

Efendim o halde encümenin teklifi var...

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — Efendim bendenizin bir teklifim vardı, okunmadı.

Riyaseti Celileye

Teşkil olunacak encümenin vazifesi doğru-

dan doğruya ittihaz olunacak kararın tasdik veya tadilinden ibaret olmasına nazaran her iki dairenin heyeti umumiyesinin iğtimaina lüzum olmadığından maddenin berveğiâtı tadilini teklif eylerim.

Madde 1. — Encümeni tetkika beher şubeden ikişer zat intabolunacaktır. İşbu encümenin ittihaz edeceği karar katidir.

Ertuğrul
Mustafa Kemal

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi.

Çorum Mebusu Fuad Beyin bir takriri var.

FUAD B. (Çorum) — Reis Bey geriye aldım.

REİS — Efendim encümenin teklifini okuyacağız.

(Şûrayı Devletin Memurin muhakematına mütaallik vazaiifinin sureti ifası hakkında Kanun)

REİS — Encümenin teklifini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim.

Efendim şimdi kanunun heyeti umumiyesini reye koyacağız.

VEHBİ B. (Karesi) — Reis Bey müsaade buyurursanız bir şey arz edeceğim.

Deminki kalkan eller ile şimdi kalkan elleri mukayese edecek olursak her halde nispet vardır ve yanlış oluyor.

REİS — Vehbi Bey rica ederim yapmayınız, bu kabul edilmiştir.

Malûmâliniz kanunun müstaceliyetle müzakere olunması karargir olmuştu.

Şimdi heyeti umumiyesini reye koyacağım. Bu kanunun heyeti umumiyesini kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir, efendim.

Efendim, suni âza imali hakkında bir teklifi kanuni var. Fakat Müdafaai Milliyeden memur gelmemiş, arattırdım, geldiğinde müzakere ederiz.

HASAN BASRİ B. (Karasi) — Reis Bey, şimdi kabul ettiğimiz kanuna ait intihabata başlayalım.

TAHSİN B. (Aydı) — Reis Bey, usulü müzakere hakkında söz söyleyeceğim.

Efendim, İstiklâl mahkemeleri hakkındaki müzakerat talik edilip duruyor. Bu mesele ruznamei müzakeratı işgal edip duruyor. Onu müzakere edelim.

REİS — Tahsin Bey, rica ederim, evvelce arz ettim, o mesele Heyeti Âliyenizin kararıyle

Müdafaai Millîye Vekili Fevzi Paşanın burada bulunmasıyla müzakere edilebilecektir. Kendisi meşguldür. Gelemiyor. Geldiği vakit ilk defa bunu müzakere edeceğiz.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Reis Bey istirham ederim, suni âza imali hakkındaki teklif pek mühimdir. Bu kadar mâlül kalan adamlar vardır, rica ederim, eğer Fevzi Paşa meşgul ise bir memur göndersin ve bu mesele hitam bulsun.

REİS — Müsaade buyurunuz. Demin arz ettim. Efendim, gelsin diye haber verdik, kendileri gelmediler, başka memur göndersin diye rica ettik.

TAHSİN B. (Aydın) — İstiklâl mahkemele-ri Müdafaai Millîyeye aidolmaktan ziyade Dahiliye Vekâletine ait bir meseledir. Ne için onun huzuruna talik ediyorsunuz?

REİS — Bu meseleyi evvelece Heyeti Celilenize arz etmiştim ve Heyeti Celileniz de kendi huzuru ile müzakere edilmesini kabul etti. Mükellef Baytar Kanununa zeyil vardır. Onun için de bir memur gelecek, o zaman müzakere ederiz.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Reis Beyefendi bu memurun muhakematı müstaecl idi.

REİS — Efendim, mesele bitti.

10. — *Belediye etibbasının mahallî belediye meclislerine âzayı tabîye olarak kabulü hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası.*

REİS — Belediye etibbası hakkında bir lâyihayı kanuniye var. Kısadır. Onu okuyacağız.

Esbabı Mucibe mazbatası

Belediye meclislerinin hâsılayı mesaisi memleketin sıhhati umumiyesini vikayeye nâıuf olup hemen bütün icraatı umuru sıhhiye ile alâkadar olduğu halde belediye etibbasının belediye meclisleri âzayı tabîyesinden addolunmayarak istişarî âzadan telâkki edilegelmeleri büyük bir noksandır. Binaenaleyh mütaaddit belediye etibbası olan kasabalarda belediye sertabiplerinin ve yalnız bir tek belediye tabibi olan kasabalarda belediye tabibinin belediye meclisleri âzayı tabîyesinden addedilmelerine lüzumu idari bulunmakla merbut lâyihai kanuniye bittanzim takdim kılındı.

24 Nisan 1337

Lâyihai kanuniye suretidir

MADDE 1. — Belediye sertabip veya tabibi mahallî belediye meclislerinin âzayı tabîyesindedir.

MADDE 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülieraadır.

MADDE 3. — İşbu kanunun icrasına Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti memurdur.

24 Nisan 1337

İcra Vekilleri Heyeti Reisi ve

Müdafaai Millîye Vekili	Şeriye Vekili
Fevzi	Fehmi
Adliye Vekâleti Vekili	Dahiliye Vekili
Mehmed	Mehmed Ata
Hariciye Vekâleti Vekili	Maliye Vekili
Ahmed Muhtar	Ferid
İktisat Vekili	Sıhhiye ve Muaveneti
Mahmud Celâl	İçtimaiye Vekili
	Dr. Refik
Maarif Vekili	Nafta Vekili N.
Hamdullah Subhi	Mahmud Celâl
Erkâm Harbiyei Umumiye Vekâleti Vekili	
	Fevzi

Dahiliye Encümeni mazbatası

Belediye etibbasının mahallî belediye meclislerine âzayı tabîye sıfatıyla iştirakleri hakkında Heyeti Vekilece tanzim kılınan 811 No. 1 24 Nisan 1337 tarihli lâyihai kanuniye Dahiliye Encümeninde tetkik ve müzakere olundu. Mütaaddit belediye etibbası olan mahallerde belediye sertabiplerinin; bir tek belediye tabibi olan kasabalarda belediye tabibinin belediye meclislerinde âzayı tabîye olarak bulunması muvafık görülmüş olmakla keyfiyet Heyeti Umumiyyeye arz olunur.

1 Mayıs 1337

Dahiliye Encümeni

Reisi	Mazbata Muharriri
Hakkâri	—————
Mazhar Müfid	
Kâtip	Âza
Kayseri	Yozgad
Ahmed Hilmi	Süleyman Sırrı
Âza	Âza
Karesi	—————
Hacim Muhiddin	Ziyaeddin
Âza	Âza
Kayseri	Van
Âtıf	Haydar

SOLDAN BİR MEBUS BEY — Reis Bey-efendi, kimin tarafından teklif olunmuştur?

REİS — Efendim, Hükümet tarafından teklif edilmiş ve encümen de muvafakat etmiştir. Buna dair söz isteyen var mı efendim?

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Halk idaresinden ehemmiyetle bahsettiğimiz şu sırada mahallerine aidolan belediye intihabına da hariçten âzayı tabiiye ilâve suretiyle müdahale etmek zannedirim doğru değildir. Belediye âzalığı hakkı hasren ve kasren mahalleri idaresine aittir. Âzalık intihap ile taayyün eder. Yoksa tâyin ile değil. Vakıa vazai fi belediyeden en mühimini umuru sıhhiye teşkil ediyor. Bu kabili inkâr değildir. Fakat belediye kanununda doktorların dahi müşavere suretiyle reyi istişari sahibi olmak sıfatıyla âza meyanına girmesi teviz edilmiştir. Binaenaleyh, böyle yapma âzalık sıfatıyla onları ahalinin intihabettiği belediye âzası meyanına sokmak zannedirim halkılığa muvafık değildir. (Taban tabana zıt, sesleri) Zannedersenem, bunu mantık da kabul etmez, binaenaleyh, bu kanunun reddi lâzımdır.

OPERATÖR EMİN B. (Bursa) — Efendim, Basri Bey biraderimizin hakikaten hakkı vardır. Fakat belediye etibbası; zaten kanunda musarrahtır. Belediye meclislerinin âzayı müşaveresindedir. Fakat şimdiye kadar hiçbir belediye tabibi mecalisi belediyeye çağırılıp da reyi sorulmamıştır. Belediye âzaları filvâkı münthaptır. Fakat arkadaşlar, hiç unutmayınız ki, belediye reisleri de aynı zamanda bir memurdur. Çünkü, maaş alır veyahut memur mesabesinde.

Binaenaleyh, kıymeti ilmiyesi yüksek ve esasen belediyenin malı olan bir tabibin belediye meclisinde bulunmasından niçin çekinelim? Bendeniz daha ileriye giderek derim ki, belediyelerin ekserisinde mevcudolan mühendisler dahi belediyelerin âzayı tabiiyesi olmak lâzımdır. Hariçten bir ve iki âza girmek ile ekseriyeti teşkil edecek değil. Esasen vilâyetlerde belediye meclislerinde bulunan âza on iki, kazalarda ise yedi kişiden mürekkeptir. Bu iki kişinin girmesiyle diğerleri ekseriyeti kaybetmezler. Bunların bulunmasında büyük muhassenat vardır. Bendeniz ilâveten mühendislerin de bulunmasını teklif ederim.

MUSA KÂZİM Ef. (Konya) — Arkadaşlar, belediyede mühendislerin de doktorların da, büyük vazifesi var. Bu gayrikabili inkâr bir haki-

kattır. Fakat gerek belediye doktor, gerek mühendisi belediyenin memurudur. Belediye heyeti mühendise ve doktora tevdi ettiği vazifeyi hüsnü ifa edip etmediğini kontrol eder, ledelhace onları mesul eder, ve tahtı muhakemeye almaya teşebbüs eder. ledelhace onları mesul eder, ve tahtı muhakemeye almaya teşebbüs eder. Şimdi belediyenin memuru mahsus bulunan doktoru ve buna tebaan, Doktor Emin Beyin buyurduğu gibi, mühendisi de belediye heyeti arasına alırsak, artık onların vazifesinde hüsnü istimal göremeyiz ve refikî muhteremin Basri Bey pek açık olarak söylediler ki, bunların intihabı doğrudan doğruya ahaliye bırakılmış bir meseledir. Mahallî vazai fi, intihap âmil ve müessir olmalıdır. Memur olan zatın belediye meclisinde yeri yoktur. Onlar reyi istişari için çağırılır, reyleri alınır, fakat bir vazifede hem hâkim, hem mahkûm yani, hem sâil ve hem mesul vaziyetinde bulunamaz. Bu kanunun mânası yoktur. Reddederim. (Doğru, sesleri)

VEHBİ B. (Karasi) — Efendim; bu kanunun teklifine saik zannedirim, Sıhhiye Vekâleti midir? Dahiliye Vekâleti midir? (Dahiliye Vekâleti, sesleri) Dahiliye Vekâletinin teklifine saik, memurini fenniye verdiği raporların heyeti belediyede tamamiyle cayı kabul görmemesinden ileri geldiği zannolunsa gerekir, veyahut belediyelerin belediye vazifesini bihakkin ifa edememesi zannından ileri geliyor. Fakat belediyelerin vazifelerini bihakkin ifa edememesi doktorun Mecliste âza bulunmamasından neşedettiğine kail olacağına vekâlet, kanunu baştan nihayete kadar tetkik edip de, bugün için icâbeden belediye kanununu tanzim etse idi, daha muvafık olurdu. Binaenaleyh belki o yeni tanzim edilecek lâyihai kanuniyede fen memurlarının muktezayı fenne dair verdikleri raporların kıymeti ilmiyeleri ayrıca nazarı dikkate alınır ve onlara katî bir mahiyet verilir aynı zamanda şimdiki belediye meclisleri gibi hiç sahipsiz ve gölge mevkiinde kalmaz, onlar da salâhiyetlerini bilir. Bendeniz bu madenin tehirini ve encümene iadesini teklif ediyorum. Encümente esasen belediyeler hakkında bâzı tekâlifi kanuniye vardır. Hükümetin huzuriyle onların baştan nihayete kadar müzakeresi için buraya getirilmesini teklif ediyorum.

BİR MEBUS B. (Nevahi kanunu teklif edilmiş olsaydı bu kanunun müzakeresine hacet kalmazdı. (Evet, evet, sadaları)

VEHBİ B. (Devamla) — Esasen nevahi kanunu mevcudolsa bile kasabalar için ayrıca bir kanun lâyihası kaleme almaya mecbur olacağız. Biz evvelece bir kanun lâyihasını kaleme almıştık, onunla beraber müzakeresini teklif ediyorum.

REİS — Efendim; başka söz istiyen yok, müzakere kâfi görülüyor mu? (Kâfi, sesleri)

O halde iki takrir vardır. Birisi Bursa Mebusu Operatör Emin Beyin takriridir.

Riyaseti Celileye

Mezkûr maddeye mühendis kaydının da ilâvesini teklif ederim.

4 Temmuz 1337

Bursa

Operatör Emin

REİS — Bu takriri kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmedi.

Karasi Mebusu Basri Bey ve rüfekâsının bir takriri vardır, okunacak.

Riyaseti Celileye

İşbu kanunun reddini teklif ederiz.

Karesi Karesi Karesi
Abdülğafur İbrahim Cevdet H. Basri

REİS — Efendim; bu takrir kabul edilirse kanun reddedilmiş olur. (Gürültüler)

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Bu kanunun reddi yeni Belediye Kanununun gelmesine mâni değildir.

REİS — Anladım Beyim. Reddolduğu için en sonra reye koyacağım.

HASAN BASRİ B. (Karasi) — En aykırı teklifin daha evvel reye konması zannederim nizamname icabındandır.

REİS — Efendim; Karesi Mebusu Vehbi Beyin bir takriri vardır.

Riyaseti Celileye

Kanunun encümenine havalesini ve encümeninde mevcudolan tekalifi kanuniye ile birlikte müzakeresini teklif eylerim.

4 Temmuz 1337.

Karesi

Mehmed Vehbi

REİS — Bunu kabul edenler el kaldırsın. (Anlaşılmadı, tekrar okunsun, sesleri)

Bu kanunun encümenine havalesini ve encümeninde tekrar müzakeresini kabul edenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Reis Bey kabul edildi mi?

REİS — Evet encümene havale edildi.

Efendim hapishanelerin ıslahı hakkında bir teklifi kanuni vardır. Sahibi Salâhaddin Beydir. Fakat kendisi burada yoktur.

OPERATÖR EMİN B. (Bursa) — Bendenizin de vardı.

REİS — Muvafık görürseniz Dahiliye Vekâletinden bir zatın huzuriyle veyahut Dahiliye Vekili Refet Paşa Hazretleri teşrif ettikleri zaman müzakere edelim. Mühim bir lâyiha kanuniyedir. Hükümetin reyini almak lâzımdır.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Reis Bey Dahiliye Encümenine gitmiş midir?

11. — *Yabanabad kazası Kaymakamı Ali Rıza Efendi ailesine maaş tahsisine dair kanun lâyihası ve Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenleri mazbataları.*

REİS — Yabanabad Kaymakamı Ali Rıza Efendi ailesine maaş tahsisine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatasını vardır, okunacak:

Kararname

MADDE 1. — Yabanabad kazası Kaymakamvekili müteveffa Ali Rıza Efendinin validesiyle zevcesi Halime ve kerimesi Münevver Bahriye ve Muazzez hanımlara ve mahdumu Mustafa Efendiye bir Temmuz 1336 tarihinden itibaren hidematı vataniye tertibinden bin kuruş maaş tahsis olunmuştur.

MADDE 2. — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Maliye Vekâleti memurdur.

Büyük Millet Meclisi Reisi Sanisi

Celâleddin Ârif

Umuru Şeriye Vekili Müdafaa-i Milliye Vekili
Fehmi

Adliye Vekili Dahiliye Vekili

Celâleddin Ârif Hakkı Behiç

Hariciye Vekili Namına Maliye Vekili

Celâleddin Ârif Ferid

Maarif Vekili Nafia Vekili

Dr. Rıza Nur İsmail Fazıl

Umuru İktisadiye Vekili Sıhhiye Vekili
 Adnan
 Erkâmı Harbiyei Umumiye Reisi
 İsmet

Kavanini Maliye Encümeni mazbatası
 Yabanabad kazası Kaymakamvekili müte-
 veffa Ali Rıza Efendinin ailesine hidematı va-
 taniye tertibinden maaş tahsisi hakkındaki Da-
 hiliye Vekâletinin 7 Temmuz 1336 tarihli kanun
 lâyihası encümenimizce de tetkik ve mütalâa ve
 icabı müzakere olundu. Lâyihaî mezkûre encü-
 menimizce dahi muvafık ve münasip görülmekle
 kabulü ile Muvazenei Maliye Encümenine tev-
 dii tezekkür kılındı.

12 Teşrinievvel 1336

Reis	Mazbata M.	Kâtip
Niğde	Sinob	Saruhan
Ata	Mehmed Şevket	Ahmed Reşad
Âza	Âza	Âza
İzmit	Gene	Ergani
Hamdi	Fikri	Mehmed Emin

Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası

Riyaseti Celileye

Yabanabad kazası Kaymakamvekili müte-
 veffa Ali Rıza Efendinin ailesine hidematı va-
 taniyeden bin kuruş maaş tahsisi hakkındaki
 Heyeti Vekilenin kararnamesiyle Kavanini Ma-
 liye Encümeninin mazbatası encümenimizce de
 muvafık görülmüş olmakla Heyeti Umumiyeye
 arz ve takdim olunur.

23 Kânunuevvel 1336

Muvazenei Mali-
 ye En. Reisi Mazbata M. Kâtip
 Mazhar Müfid Mehmed Rasim Memduh
 Âza Âza Âza
 ————— Ertuğrul Kastamonu
 Mustafa Kemal Hasan Sabri

HASİB B. (Maraş) — Müsaade buyurunuz,
 encümen lütfen izahat versin. Ne gibi hidematı
 vataniyede bulunmuşlardır.

REİS — Bu teklif Heyeti Vekileden gelmiş-
 tir. (İzahat versin sesleri)

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Efen-
 dim, Heyeti Celilenin bu bapta bir kararı vardır.
 Hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisi, me-
 murin ailelerine ve eytam ve eramilden maaş
 tahsisine kanunen kesbi istihkak etmiş olanlara
 munhasır olsun ve şayet müddeti hizmeti itiba-

riyle maaş tahsis edilmiyorsa Heyeti Vekileden
 bir teklif yapılsın diye bir karar vardır.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Hayır böyle
 bir karar yoktur. Çoğuna da hidematı vataniye
 kabîlinden para verilmiştir.

REİS — Efendim bu, tarafı Hükümetten tek-
 lif edilmiş ve Muvazenei Maliye Encümeninden
 geçmiş bir şeydir.

BİR MEBUS BEY — Efendim, mazbata mu-
 harriri izahat versin.

REİS — Mazhar Bey, zatiâlinizin ismi var
 buyurun.

MUSTAFA B. (Karahisari Şarki) — Kava-
 nini Maliye Encümenine gitmiş mi bu evrak?

REİS — Oradan da geçmiş.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Reis Beye-
 fendi müsaade buyurur musunuz? Bu meselenin
 Dahiliye Vekili huzuriyle müzakere edilmesi lâ-
 zımdır ve Heyeti Vekileden kimse yoktur. Onun
 huzuriyle müzakere edilsin.

REİS — Efendim, bir teklif var, Dahiliye
 Vekilinin huzuriyle müzakere edelim diye. Ka-
 bul edenler el kaldırsın. Kabul edildi. Dahiliye
 Vekilinin huzuruna talik edildi.

12. — *Nüfus vukuatının iki ay müddetle ce-
 zayı nakdiden muafiyetine dair kanun lâyihası
 ve Muvazenei Maliye ve Dahiliye encümenleri
 mazbataları*

REİS — Nüfus vukuatının cezayı nakdiden
 affı hakkında bir lâyihaî kanuniye vardır.

Efendim bu nüfus vukuatının affı hakkın-
 daki kanun epey zamandan beri Meclisi Âlinin
 ruznamesini işgal ediyor. Rica ederim bunu bir
 an evvel çıkaralım.

2 . II . 1336

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Nüfus vukuatının iki ay müddetle cezadan
 mafüviyetine dair Heyeti Vekilenin 28 . X . 1336
 tarihindeki iktisamında kabul edilen lâyihaî ka-
 nuniye ile esbabı mucibe lâyihası aynen ve rap-
 ten takdim kılınmakla ifayı muktezasını rica ede-
 rim.

Büyük Millet Meclisi Reisi

M. Kemal

Esbabı mucibe lâyihası

Seferberlik esnasında ekser mahallerde nüfus
 vukuatı vakit ve zamaniyle ihbar olunamıyarak

birçok tevellüdat ve vefiyat ve tâbiyet tescil olunmamıştır. Bu hal bir cihetle efrada ait muamelâtı medeniyeyi, diğer cihetle askeriyeyi işkâl eylediği gibi doğru istatistik tanzimine de mâni bulunmaktadır. Binaenaleyh müterakim vukuatın süratle tescili için cezai nakdinin affı zaruri olduğundan buna dair tanzim olunan dört maddeli kararname lâyihası takdim kılındı.

10 Teşrinievvel 1336
Dahiliye Vekili Namına
Sıhhiye Vekili
Dr. Adnan

Nüfus vukuatının iki ay müddetle cezai nakdiden mağfuviyetine dair kararname :

MADDE 1. — Her vilâyet ve müstakil livada resmî ve hususi gazetelerle ve gazete bulunmayan mahallerde mütat veçhile vukubulacak ilân tarihinden itibaren iki ay zarfında ihbar olunacak nüfus vukuatından cezai nakdi alınmıyacaktır. Bekayada kalmış olan cezai nakdiler de mağfûdür.

MADDE 2. — Bu iki ay zarfında her mahalle ve karyenin imam ve muhtarı bu karye dâhilinde vukua gelip de henüz tescil olunmamış tevellüdat, vefiyat, münakâhat ve talâk vukuatına ait ilmühaberlerini bittâkip tanzim ettirip nüfus idarelerine vermeye mecburdurlar.

MADDE 3. — Bu iki ayın hitamında mahalle veya karye dâhilinde tescil olunmamış nüfus vukuatı bulunduğu tahakkuk ettiği takdirde muhtar ve imamdan beher mektumu nüfus için birer lira cezai nakdî alınacağı gibi sicilli nüfus Kanunu mucibince vukuatı ihbara mecbur olanlardan kanunu mezkûr ahkâmına tevfiakan istihsalî lâzımgelen cezai nakdiler de üç misli olarak istîfa kılınacaktır.

MADDE 4. — İşbu Kararnamenin icrayı ahkâmına Dahiliye ve Adliye Vekilleri memurdur.

28 Teşrinievvel 1336

B. M. M. Reisi	Şeriye Vekili
Mustafa Kemal	Fehmi
Müdafaai Milliyeye Vekili	Adliye Vekili N.
	Ahmed Muhtar
Dahiliye Vekili N.	Hariciye Vekâleti V.
Adnan	Ahmed Muhtar
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Ahmed Ferid	Eskişehir'de

Nafia Vekili N.	U. İk. Vekâleti V.
Mahmud Celâl	Mahmud Celâl
Sıhhiye Vekili	Erkânı Harbiye U. Reisi
Dr. Adnan	

Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Nüfus vukuatının iki ay müddetle cezadan affına dair Heyeti Vekilece tanzim olunan lâyihai kanuniye münderecatı encümenimizce de tasvib edilmiş ve halka daha ziyade teshilât bahşolmak üzere işbu müddetin bir ay daha temdidıyla üç aya ihlâğı münasip görülmüş olmakla keyfiyetin Heyeti Umumiyyeye arzı tezekkür kılınmıştır. Muvazenei Maliye En.

Reisi	Mazbata Muharriri
Ferid	Fuad
Kâtip	Âza
Mardin	Maraş
Necib	Tahsin Durdu
Âza	Ahmed Hamdi
Mazhar Müfid	Âza
	Ali Vasfi

Dahiliye Encümeni mazbatası

Nüfus vukuatının iki ay müddetle affı hakkındaki Heyeti Vekile teklifinin Muvazenei Maliye Encümeninin tensibi veçhile üç ay olmak üzere kabulüne karar verildi.

28 Teşrinisani 1336

Dahiliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Saruhan	Konya
İbrahim Süreyya	Mezun
Kâtip	Âza
İzmit	Cebeliberekot
Hamdi	Fa'ik
Âza	Âza
Gene	Karahisarı Şarki
—	Mustafa
	M. Ata

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Efendim. Dahiliye Encümeni, bu müddeti üç ay olarak kabul etmiştir. Halbuki Heyeti Vekilenin teklifi iki aydır. Halkın bu kanuna iki ay zarfında mutali olması imkânı yoktur. (Üç ay sesleri)

REŞİD AĞA (Malatya) — Üç ay azdır, altı ay olması lâzımdır.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Encümenin kabulü ne ise o suretle kabul edilsin ve halka daha ziyade teshilât gösterilmiş olur. Üç ay kabul edilmesini teklif ediyorum.

CEMİL B. (Kütahya) — Reis Beyefendi, Muvazenei Maliye Encümeni ile alâkadardır, oraya gitmiş mi?

REİS — Şimdi efendim birinci madde hakkında başka söz istiyen var mı?

Encümen iki ay yerine üç ay teklif ediyor. (Altı ay sesleri)

Efendim, encümen üç ay olarak kabul etmiştir. (Altı ay sesleri)

Malatya Mebusu Reşid Ağa'nın bir tadilnamesi vardır.

Riyaseti Celileye

Nüfus cezayı nakdîsinin altı mah affını teklif eylerim.

Malatya
Reşid

REİS — Bu tavrı kabul edenler lütfen el kaldırsın. Efendim kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Yani altı ay olarak kabul edilmiştir efendim. Başka tadil teklifi yoktur. O halde maddeyi okuyorum.

MADDE 1. — Her vilâyet ve müstakil livada resmî ve hususî gazetelerle ve gazete bulunmayan mahallerde mütat ve hile vukubulacak ilân tarihinden itibaren altı ay zarfında ihbar olunacak nüfus vukuatından cezayı nakdî alınmayacaktır. Bakayada kalmış olan cezai nakdîler de mâfûddür.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir. İkinci maddeyi okuyunuz.

MADDE 2. — Bu altı ay zarfında her mahalle ve karyenin imam ve muhtarı bu karye dâhilinde vukua gelip de henüz tescil olunmamış tevellüdat, vefiyat, münakalât ve talâk vukuatına ait ilmühaberlerini bittakip tanzim ettirip nüfus idarelerine vermeye mecburdurlar.

REİS — Bu madde hakkında söz istiyen var mı? Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi.

MADDE 3. — Bu iki ayın hitammında mahalle veya karye dâhilinde tescil olunmamış nüfus vukuatı bulunduğu tahakkuk ettiği takdirde muhtar ve imamdan beher mektum nüfus için birer lira cezayı nakdî alınacağı gibi Sicilli Nüfus Kanunu mucibince vukuatı ihbara me-

bur olanlardan kanunu mezkûr ahkâmına tevfi-kan istihsali lâzımgelen cezayı nakdîler de üç misli olarak istifa kılınacaktır.

SALİH Ef. (Erzurum) — Arkadaşlar, nüfus mesaili gibi mühim hususat için tabîi Hükümet dikkat edip milletin selâmeti için bir gaye takibedecektir ve bu meselede de ilk nüfus muamelâtını ilk önce yapmaya memur eimme ve muhtarandır. Halbuki köylerimizin kısmı âzamında imam ve muhtar yoktur.

Sonra, bir muhtarın otuz saatlik bir mesafeden gelip de Ahmed Ağanın bir evlâdının dünyaya geldiğini Hükümete ihbar etmeye ne mecburiyeti vardır? Çünkü bu ihbardan dolayı kendisine bir ücret ve menfaat yoktur. Halbuki bunu yapmak zaruridir. İmam olmıyan bir köyde ise bir muhtar kendi işiyle meşgul oluyor. Sonra, Ahmed Ağanın evlâdının dünyaya geldiğini Hükümete ihbar etmediği için bir de yüz kuruş cezayı nakdî verir. Eğer ücretli muhtarın ve eimme olsalar bunlardan cezayı nakdî almak doğrudur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Efendim, bunlara ahali para veriyor.

SALİH Ef. (Devamla) — Müsaade buyurunuz efendim, rica ederim eğlence çıkarmıyalım. (Devam sesleri) Efendim, Anadolu'nun her yerinde biz biliriz ki, eimme ve muhtarın için bir ücret yoktur. (Var sesleri) Var olan yerlerini bilmiyorum. (Gürültüler)

YASİN B. (Gaziantep) — Harmanından, tarlasından, yemişinden ayırmak suretiyle onlara birer ücret temin ederler.

SALİH Ef. (Devamla) — Rica ederim, otuz saatlik bir yerden bir adam bir çocuğun tevellüt muamelâtını yaptırmak üzere bir kazaya gelmek için kaç kuruş para sarf eder? Tevellüdat bir anda, bir defada olmuyor ki, bir defaya mahsus olmak üzere gelip, gitsin. Mütemadiyen bu suretle gelip gitmek mecburiyetindedir. Zaten evvelce kabul edilmiş bir usul vardır ki, o da nüfus muamelâtını köylerde tetkika memur bir seyyar vukuat kâtibi bulundurmadır. Bu usulü kabul etmek için bir teklif arz ediyorum. Şimdi bunu kabul edelim, bu suretle muhtarlar bu cezadan kurtulsunlar ki, hiç olmazsa diğerlerini de bunlara tercih ettirmiyelim.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisar Şarki) — Efendim, bendenizin anladığıma göre bu kanu-

nun esbabı teklifi şimdiye kadar vukuatın Hükümete yani nüfus dairesine haber verilmemesi ve kuyudun tesviye edilmemesidir. Üçüncü maddeye gelince, vukuatı vaktiyle ihbar etmiyen imam ve muhtara Hükümet ayrıca bir cezayı nakdî tâyin ediyor. Halbuki bu bapta ahkâmı cezaiye zaten mevcuttur. Bu ahkâmı değiştirmekte bir mâna ve muhasenat yoktur.

RIFAT B. (Tokad) — Var, var.

ALİ SÜRURİ Ef. (Devamla) — Altı ay sonra verirse olmaz mı? Altı aydan sonra vermezse ki o zaman eskisi gibi müddeti muayyene geçmiş olur. Ondan sonra nasıl ki şimdiye kadar vukuatı vaktiyle ihbar etmiyen eimme ve muhtarandan cezayı nakdî almıyorsa öylece alınır. Yani ahkâmı cezaiye hali mevcudu ile ce-reyan eder. Eğer biz üçüncü maddeyi kabul edecek olursak ahkâmı cezaiye hakkında müsevveş müteşettit ahkâm kabul etmiş oluruz. Bu katiyen doğru değildir. Reddini teklif ediyorum. Ve şimdi de bir takrir takdim ediyorum, yani bu maddenin büsbütün tayyını teklif ediyorum. (Hayır sadaları)

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Efendim, cezayı nakdî meselesi vukuatı vaktiyle haber vermiyen eimme ve muhtaran hakkındadır. Hükümü mer'î olan nizamnamede bu mesele mevcuttur. Malûmuâliniz her kanuna bir kuvvei teyidiye koymak lâzımdır. Altı ay müddetle bir mehil verilir.

Altı ay zarfında muhtar elbette bu vukuatı Hükümete verecektir. Vermezse vazifesini ifa etmemiş olur. Malûmâliniz biz halka idareyi vermek istiyoruz. Nasıl ki, Hükümetin halka karşı vazifesi varsa köylünün de Hükümete karşı vazifesi vardır. Şimdi bu vazâifi yapması için muhtarın ahaliden para mı istemesi lâzımdır? Mamefih Salih Efendinin beyanatına rağmen imamların az veya çok maaşları vardır. Halbuki kendileri de zannederim iyi bilirler ki, münakalât ve tevellüdat mesailinde parasız bir şey yapılmadığına kaaniim. Onun için bunu koymak zaruridir. Yoksa bunu koymadan bu vukuatın önünü almak imkânı yoktur. Binaenaleyh maddenin aynen kabulünü teklif ediyorum.

REİS — Başka söz istiyen var mı efendim? (Hayır, müzakere kâfi, sesleri)

Riyaseti Celileye

Altı mah sonra cezayı nakdînin kanunu sa-

bık mucibince bir lira olarak alınmasını, üç misline iblâğının reddini teklif ederim.

Malatya
Reşid

REİS — Kabul edenler lütfen el kaldırsın... (Muvafık, ve ret, sesleri) Kabul edilmemiştir.

O halde üçüncü madde iki ay yerine altı ay olmak üzere teklif ediliyor. Üçüncü maddeyi bu suretle kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmedi.

BİR MEBUS BEY — Ali Süruri Efendinin maddenin tayyına dair takriri vardır, onu reye koyunuz.

Riyaseti Celileye

Ahkâmı cezaiye zaten mevcuttur. Üçüncü maddenin tayyını teklif ederim.

Karahisarı Şarki
Ali Süruri

REİS — Ali Süruri Efendinin tay teklifini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmiyenler lütfen ellerini kaldırsın... Madde tayyedilmiştir.

Efendim, usulü müzakereye dair bir takrir vardır. Kanunun müstacelen müzakeresi teklif ediliyor. Müstacelen müzakeresini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın...

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Reis Bey, müstaceliyetin aleyhinde söyliyeyeceğim.

REİS — Yani müstaceliyetine dair mi söyliyeyeceksiniz?

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Evet efendim. Müstaceliyetin aleyhinde söz söyliyeyeceğim.

Arkadaşlar, bu mesele ile âcizane epeyce ıstıgalım vardır. Fakat maatteessüf bu kadar mühim olan kanun öyle zannediyorum ki, pek esasız olmak üzere kabul edildi. Binaenaleyh istirham ediyorum. Müstaceliyet kararı reddedilsin. İkinci müzakereye bâzı mâruzatım vardır.

BİR MEBUS BEY — Ne mahzur görüyorsunuz, Hilmi Bey?

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Müsaade buyurursanız, şimdi arz edeyim.

REİS — Efendim, rica ederim durunuz, müstaceliyetle müzakeresini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi.

O halde eski dördüncü madde üçüncü madde olarak okunuyor.

MADDE 3. — İşbu kararnamenin ahkâmına Dahiliye ve Adliye Vekilleri memurdur.

REİS — Yozgad Mebusu Sırrı Beyin bir teklifi vardır.

Riyaseti Celileye

Mademki, kanunun aslında ahkâmı cezaiye mevcudolduğu halde yeniden ceza tâyin olunuyor. O halde berveçhiâti maddenin ilâvesini teklif eylerim.

Madde — Sicilli nüfus Kanununun cezaya mütaallik ve bu mevat ahkâmıyla tearuz eden mevat ahkâmı mefsuttur.

Yozgad Mebusu
Süleyman Sırrı

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Eski kanunda mevaddı cezaiye varken o maddeden sarfinazar edilerek yeniden bir madde ilâve ediliyor. Şu halde eski kanundaki bu maddenin ahkâmı mefsuh olması iktiza eder.

REİS — O madde tayyedildi.

Böyle bir maddenin ilâvesini kabul edenler el kaldırsın. Reddedildi.

Üçüncü maddeyi kabul edenler el kaldırsın.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Şimdiye kadar Meclisi Âliden çıkan bu gibi şeylerin hepsine (kanun) denildi. Hiç şimdiye kadar (kararname) ünvanıyla bir şey çıkmamıştır. Onun için kanun demek lâzımdır.

REİS — Efendim (kararname) yerine (kanun) denmesi teklif ediliyor. Üçüncü maddeyi bu bu suretle kabul edenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir, efendim.

OPERATÖR EMİN B. (Bursa) — Reis Bey bir takririm vardır mühimdir.

2. — AZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Mebuslardan bâzılarına izin verilmesine dair Divanı Riyaset kararı.*

REİS — Efendim, Divanı Riyasetin bâzi mezuniyet kararları var, onu arz edeceğim.

Rifat Bey (Tokad), üç ay, kabul edenler, el kaldırsın. Kabul edildi.

Nuri Bey (Bolu), Bir ay kabul edenler el kaldırsın, kabul edildi.

Rasih Efendi (Antalya), İki ay kabul edenler el kaldırsın, kabul edildi.

Şükrü Bey (Karahisarı Sahip), Onbeş gün kabul edenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Abdullah Efendi (Bolu), Bir ay, kabul edenler el kaldırsın, kabul edildi.

5. — TAKRİRLER

1. — *Sinob Mebusu ve Dördüncü Şube Reisi Rıza Nur Beyin dördüncü şube âzasının devamlarının teminine dair takriri*

REİS — Dördüncü Şube Reisi Rıza Nur Beyin takriri var, okunacak.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Dördüncü şubeye evrakı mühimme tevdi olunmasına ve bu evrakın uzun bir müddetten beri beklemesine rağmen şubeyi içtima ettirmek mümkün olamamaktadır. Vakaa şubenin nıسابı ekseriyetinin iki misli derecesinde âzayı kiram Ankara'da mevcudolmakla beraber şube âzasından el'an yirmi üç zatın mezun bulunması, Reis Paşa hazretleriyle İsmet ve Fuad paşaların bu şubeye dâhil bulunmaları ve keza Heyeti Vekileden dört beş zatın intihabının bu şubeye tesadüf eylemiş bulunması nıسابı ekseriyetin ihusulünü tasiibeden avamilden ise de tetkiki muhavvel olan mesailin ehemmiyetine binaen dördüncü şubenin âcilen içtimanın her ne suretle olacaksa bitteveessül teminin arz ve rica eylerim efendim.

4 Temmuz 1337

Dördüncü Şube Reisi
Dr. Rıza Nur

REİS — Şimdi efendim, bendeniz arz edeyim.

Bu şubenin içtiması için malûm olan vesaite müracaat ettik. Hattâ tezkereyi mahsuslar tabı ve tevzi ettik.

BİR MEBUS BEY — Başka şubeye havale buyurun, efendim.

REİS — Rıza Nur Bey bunun için bir çare bulunsun diyor, efendim.

ABDULLAH AZMI Ef. (Eskişehir) — Efendim, şube ve encümenlerin nıسابı müzakeresi sülüs yani âzayı mürettebenin sülüsü olarak tertibedilmiştir. Nizamnameci Dahili mucibince âzanın heyeti mecmuası kaç kişi ise onun sülüsü mevcudolunca nıسابı müzakere tamam olmuş olur. Binaenaleyh takrirden nıسابın iki misli Ankara'da mevcut deniliyor. Nıسابın iki misli Ankara'da mevcudolduktan sonra iki üç zatın gelmemesi şubenin içtimama mâni değildir. Şubenin içtima edememesinden dolayı bunu başka şubeye vermek de şube için bir izzeti-nefis meselesidir. Ne demektir dördüncü şube iş mi görüyor? Ceridei Resmîye ile gelmiyenlerin isimleri

ni yazmalı; gelmeleri temin edilmeli efendim. Binaenaleyh arkadaşlardan rica edip gün tâyin ederek her birerlerine ayrı ayrı tezkere yazmak suretiyle tekrar çağırılm.

NAFİZ B. (Canik) — Tezkereye hiç mahal yoktur. Buraya hepimiz çalışmak için gelmişiz, arzu eden arkadaşlar vazifelerine devam ederler. Gelmiyenler hakkında Nizamnamei Dahili-nin tatbikini teklif ediyorum.

2. — *Şubelerle encümenlere devam etmiyen âza hakkında kistelyevm yapılmasına dair karar.*

REİS — Nizamnamei Dahili mucibince encümenlere devam etmiyenler encümenden müstafi addolunur. Halbuki şubelere devam etmiyenler için böyle bir kayıt yoktur. Onun için Heyeti Aliyenizin tâyin edeceği bir surette muamele ifa ederiz. Meselâ Abdullah Azmi Efendinin bir teklifi vardır. Ceridei Resmîye ile gelmiyenlerin isimlerini ilân etmek, diğeri, encümenlere

devam etmiyenler hakkında Heyeti Umumiyyeye gelmemiş nazariyle kistelyevm yapmak, bu iki sık vardır. Gelmiyenlerin isimlerinin Ceridei Resmîye ile ilânını kabul edenler lûtfen el kaldırsın. (Hayır sesleri)

Kistelyevm yapılmasını kabul edenler el kaldırsın. O halde şubelere devam etmiyenler hakkında kistelyevm yapılacaktır.

Bu kararı encümenlere teşmil etmeyi muvafık görüyor musunuz? Efendim encümenlerde de aynı hal vardır. Bu kararın encümenlere de teşmilini muvafık görenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

O halde encümenlere, şubelere devam etmiyenler hakkında Heyeti Umumiyyeye devam etmiyen arkadaşlar gibi kistelyevm yapılacaktır.

Perşembe günü içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Kapanma saati : 6,5 sonra